



## I. ȘTIRI PE SCURT

### Integrare Europeană

- UE Speră să Reia Negocierile cu R. Moldova în Toamnă. Unimedia. 05.08.2009.
- Moldova va Primi 74,5 mln de lei de la Suedia pentru Efectuarea Recensământului Agricol. Moldpres. 13.08.2009.
- Comisia Europeană va Acorda un Grant Moldovei în Valoare de 45 mil. lei pentru Realizarea Programului de Susținere a Reformei în Sectorul de Aprovizionare cu Apă. Infomarket. 14.08.2009

### România – Republica Moldova

- Exporturile din R. Moldova peste Prut au Scăzut cu o Pătrime. Ziarul de Gardă. 08.07.2009.
- Liderii Coaliției de la Chișinău Afirmă că vor Anula Vizele pentru Români. Vocea Basarabiei. 09.08.2009.
- Traian Băsescu: „Ne Putem Întâlni cu Frații Noștri de Peste Prut în Interiorul Uniunii Europene”. Timpul. 09.08.2009.
- Noul guvern al Republicii Moldova va Semna Convenția privind Micul Trafic la Frontiera cu România. Vocea Basarabiei. 14.08.2009.
- Eugen Revenco, Director de Programe APE: Șeful Diplomației de la București Confirmă Convergența Obiectivelor cu cele ale Alianței pentru Integrare Europeană (AIE). Timpul. 20.08.2009.

### Ucraina – Republica Moldova

- Precizări despre Noul Regim de Trecere a Frontierei Moldo-Ucrainene. MAEIE. 13.08.2009.
- Liderul PLDM a Solicitat un Moratoriu asupra Noilor Reguli de Traversare a Frontierei cu Ucraina. Vocea Basarabiei. 14.08.2009.

### Rusia – Republica Moldova

- Ambasadorul Rus: Federatia Rusa si-a Exprimat Disponibilitatea de a Oferi un Credit R. Moldova. Hotnews. 05.08.2009.
- Anatol Țăranu: Voronin a Plecat la Soci să Afle Dacă Rușii îi Mai Garantează Spatele. Unimedia. 21.08.2009.

### SUA – Republica Moldova

- Democrația în R. Moldova Discutată la Congresul SUA. Info-Prim-Neo. 05.08.2009.
- Interviu cu Ambasadorul SUA în Republica Moldova, Asif Chaudry. Radio Europa Liberă. 14.08.2009.

### Conflictul Transnistrean

- Rusia are un Comportament Adecvat față de Moldova și Transnistria – Dmitri Rogozin. Infotag. 10.08.2009.

## II. OPINII, COMENTARIU, INTERVIURI

1. Ion Sturza, Președintele Executiv al APE: Pe Planul Politicii Externe Trebuie să avem Relații de Demnitate Națională. Radio Europa Liberă. 10.08.2009.
2. Iurie Leanca, Vice-Președintele APE: “Ambasadorii Moldoveni nu mai Trebuie sa fie Guvernanti Trimisi la “Odihna Nemeritata”, ci Diplomati cu Experienta”. Știrea Zilei. 13.08.2009.
3. Victor Chirilă, Director Executiv interimar al APE: Reformarea Diplomației R. Moldova Este un Imperativ. Info-Prim Neo. 19.08.2009.
4. Nicu Popescu, Expert la Consiliul European pentru Relații Externe: Un Minister care să ne Ducă în Europa. Timpul. 13.08.2009.
5. Opinia Experților Despre Declarația Ministrului de Externe Român cu privire la Perspectiva Finalizării Acordurilor Bilaterale. Imedia. 19.08.2009.
6. Experții Despre Deplasarea lui Vladimir Voronin la Soci pentru a se întâlni cu Președintele Rusiei Dimitri Medvedev. Imedia. 20.08.2009.
7. Interviu cu Ferenc Banfi: Patru ani de când EUBAM Monitorizează Granița Moldo-Ucraineană. Radio Europa Liberă. 06.09.2009.
8. Oazu Nantoi, Director de Programe IPP: Conflictul Ruso-Georgian: Pretinsa Statalitate nu are nici o Rațiune pentru Regiunea Transnistreană. Radio Europa Liberă. 07.09.2009.



## I. ȘTIRI PE SCURT

- 13 august 2009 MAEIE face precizări referitoare la regimul de trecere a frontierei moldo-ucrainene în conformitate cu modificările adoptate de către autoritățile Ucrainei
- 14 august 2009 Guvernul Republicii Moldova și Comisia Comunităților Europene a semnat un acord de finanțare privind Programul de suport al reformei în sectorul de aprovizionare cu apă și canalizare
- 14 august 2009 Întrevederea dlui Valeriu Ostalep, Viceministrul Afacerilor Externe și Integrării Europene al Republicii Moldova, cu dna Violeta Motulaite, Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Lituania în Republica Moldova, care a înmînat copiile scrisorilor de acreditare.
- 21 august 2009 Vizita Președintelui în exercițiu Vladimir Voronin la Soci pentru a se întâlni cu Președintele Federației Ruse Dimitri Medvedev

### Integrare Europeană

- **UE Speră să Reia Negocierile cu R. Moldova în Toamnă. Unimedia. 05.08.2009.**

Uniunea Europeană speră să reia negocierile pentru un nou acord de cooperare cu R. Moldova în toamna acestui an, a declarat reprezentantul special al blocului pentru această țară, Kalman Mizsei. Discuțiile ar putea reîncepe încă din toamnă, după ce Moldova va avea un nou guvern și își va stabili relațiile cu România. Regimul discriminator de vize introdus pentru cetățenii români trebuie abolit, a spus oficialul european, adăugând că aceasta este una dintre condițiile pentru aprofundarea relațiilor dintre Republica Moldova și UE. Cele cinci partide care au intrat în Parlament după recente alegeri ar trebui să discute despre posibilitatea de a forma o coaliție, ceea ce le-ar permite să alege președintele țării și să înceapă să abordeze problemele economice și de altă natură, a spus Mizsei. În opinia sa, partidele parlamentare trebuie să înființeze o comisie care să abordeze problemele prioritare, în special pregătirea unui set de măsuri pentru creșterea încrederii electoratului și modificarea legii, pentru ca alegerile ce vor urma să nu mai ducă la crize politice. UE este gata să ajute Moldova consolidându-și relațiile cu aceasta și oferindu-i ajutor financiar, dar trebuie clarificat în ce măsură această țară este gata să își reia discuțiile cu FMI, Banca Mondială și Comisia Europeană, odată ce și-a ales președintele și a format guvernul, a spus reprezentantul special al UE la Chișinău. [...] <http://www.unimedia.md/?mod=news&id=12409>

- **Moldova va Primi 74,5 mln de lei de la Suedia pentru Efectuarea Recensămîntului Agricol. Moldpres. 13.08.2009.**

Suedia va acorda Republicii Moldova un suport financiar nerambursabil în mărime de 74,5 mln de lei /4,6 mln de euro/ pentru efectuarea în anul viitor a recensămîntului general agricol. Acești bani vor acoperi circa 80% din costul lucrărilor recensămîntului, restul cheltuielilor vor fi asigurate din alocațiile



de la bugetul de stat. Inițierea negocierilor în acest sens a fost aprobată ieri, 12.08.2009 de Cabinetul de miniștri. Efectuarea în premieră a recensământului agricol în țara noastră va permite obținerea informației complexe privind situația în sectorul agrar, inclusiv: structura producătorilor agricoli, potențialul resurselor umane, funciare și tehnice în agricultură, suprafețele terenurilor agricole, efectivul de animale și păsări, numărul de unități tehnice, potențialul energetic etc. Aceste date ulterior vor sta la baza elaborării politicilor și programelor de dezvoltare durabilă a sectorului agroalimentar și a celui rural. Recensământul agricol va fi organizat de Biroul Național de Statistică în cooperare cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, cu Ministerul Administrației Publice Locale, în conformitate cu recomandările Organizației pentru Alimentație și Agricultură a Națiunilor Unite.

<http://www.moldpres.md/default.asp?Lang=ro&ID=115414>

- **Comisia Europeană va Acorda un Grant Moldovei în Valoare de 45 mil. lei pentru Realizarea Programului de Susținere a Reformei în Sectorul de Aprovizionare cu Apă. Infomarket. 14.08.2009**

Aceasta este prevăzut într-un acord dintre guvernul Moldovei și Comisia Comunităților Europene semnat la 13 august curent, au relatat pentru InfoMarket surse din serviciul de presă al guvernului moldovenesc. Din valoarea totală a grantului, 37 mil. euro vor fi acordați în calitate de suport direct bugetului, 6 mil. euro vor fi acordați pentru implementarea activităților pilot din raionul Nisporeni, iar 3 mil. euro vor fi acordați în formă de asistență tehnică. Suma de 37 mil. euro urmează a fi debursată în bugetul de stat în trei tranșe, după cum urmează: 15 mil. euro, 11 mil. euro și 11 mil. euro, tranșele II și III fiind condiționate de implementarea activităților prevăzute în matricea de politici a Programului. Perioada de implementare a reformei în sectorul de aprovizionare cu apă este de 60 de luni din data semnării acordului. <http://www.infomarket.md/ro/investment/news/89112/>

### **România – Republica Moldova**

- **Exporturile din R. Moldova peste Prut au Scăzut cu o Pătrime. Ziarul de Gardă. 08.07.2009**

Romania a înregistrat în primele șase luni ale acestui an un excedent comercial de numai 13,9 milioane dolari cu Republica Moldova, fata de 144 milioane dolari în aceeași perioadă din 2008, în scadere de 10,4 ori, potrivit datelor publicate de Statistica moldovenească. Astfel, în perioada 1 ianuarie — 30 iunie 2009, Republica Moldova a exportat către piața românească bunuri în valoare de 117,2 milioane dolari, reprezentând numai 75,7% din exporturile efectuate în intervalul similar din 2008 (scadere de 24,3%), și a făcut importuri de 131,1 milioane dolari, cu 56,1% mai mici decât în perioada de comparativ. Romania a fost destinația principală a exporturilor moldovenesti, fiind urmată de Rusia, către piața careia Republica Moldova a livrat produse de 114,8 milioane dolari, și de Italia — 63,6 milioane dolari. Cele mai multe importuri ale statului vecin au fost făcute din Ucraina (195,3 milioane dolari), Kazahstan (166 milioane dolari) și Rusia (146,3 milioane dolari). În primul semestru, exporturile totale ale Republicii Moldova s-au ridicat la 580,8 milioane dolari, în timp ce importurile s-au apropiat de 1,5 miliarde dolari. Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi în perioada de referință a fost de 38,8% fata de 31,4% în ianuarie-iunie 2008. <http://www.zdg.md/stiri/exporturile-din-rmoldova-pest-prut-au-cazut-cu-o-patrim>



- **Liderii Coaliției de la Chișinău Afirmă că vor Anula Vizele pentru Români. Vocea Basarabiei. 09.08.2009.**

Liderii noii coaliții de dreapta de la Chișinău au declarat sâmbătă seara că vor elimina vizele pentru cetățenii români "imediat ce vor ajunge la guvernare". În Republica Moldova, cei 4 lideri ai coaliției liberal-democrate au semnat acordul de constituire a coaliției de guvernare, Alianța pentru Integrarea Europeană, urmând ca în scurt timp să prezinte și un program comun de guvernare. Coaliția nou formată își propune o serie de obiective majore. O parte dintre aceste obiective sunt restabilirea statului de drept, asigurarea libertății mass-media, depășirea crizei social-economice și asigurarea creșterii economice. Coaliția își mai propune de asemenea asigurarea autonomiei locale, integrarea europeană, promovarea unei politici externe "echilibrate". În privința politicii externe își propune și eliminarea regimului de vize pentru cetățenii români. "Vom scoate vizele pentru cetățenii români a doua zi după ce ajungem la guvernare", au declarat liderii coaliției democratice, la scurt timp după ce Partidul Liberal Democrat din Moldova, Partidul Liberal, Partidul Democrat și Alianța Moldova Noastră au anunțat sâmbătă, 08.08.2009 că au semnat documentul de constituire a coaliției de guvernare "Alianța pentru Integrarea Europeană". [...] <http://voceabasarabiei.net/index.php/stiri/politica/4072-radio-romania-actualitiliderii-coaliiei-de-la-chiinu-afirm-c-vor-anula-vizele-pentru-romani>

- **Traian Băsescu: „Ne Putem Întâlni cu Frații Noștri de Peste Prut în Interiorul Uniunii Europene”. Timpul. 09.08.2009.**

Prezent la Congresul Internațional al Jurnaliștilor români de pretutindeni, președintele Traian Băsescu a declarat, vineri, 07.08.09 la Drobeta-Turnu-Severin, că speră că forțele democratice de la Chișinău vor ajunge la o înțelegere pentru ca „Republica Moldova să își ia drumul către UE”. Întrebat de jurnaliști care sunt prioritățile Bucureștiului în condițiile în care R. Moldova va fi guvernată democratic, Băsescu a declarat: „România poate face pentru R. Moldova mai mult decât a făcut Polonia pentru Ucraina și Suedia pentru țările baltice. Prioritatea este o normalizare a relațiilor dintre România și celelalte state vecine și se va face rapid după instalarea noii puteri (din R. Moldova - n.r.)”. Rugat să transmită un mesaj acelei părți a electoratului de peste Prut care, în decursul a două campanii electorale a fost speriată de Partidul Comuniștilor că forțele democratice, dacă ajung la putere, vor înfăptui unirea cu România, șeful statului a declarat că România este „cel mai loial partener pe care R. Moldova îl are”. [...] <http://www.timpul.md/article/2009/08/09/3505>

- **Noul guvern al Republicii Moldova va Semna Convenția privind Micul Trafic la Frontiera cu România. Vocea Basarabiei. 14.08.2009.**

Guvernul pe care îl va da Alianța pentru Integrare Europeană va semna convenția privind micul trafic la frontiera cu România, independent de Tratatul cu privire la frontiera de stat și de Tratatul politic de bază - afirmă președintele Partidului Liberal Democrat din Moldova, Vlad Filat, într-un interviu publicat de Europa Liberă în pagina online. Potrivit lui Filat, semnarea acestei convenții va reprezenta un mesaj foarte clar pentru Bruxelles, acela că Moldova înțelege ce înseamnă politica de vecinătate și că se



îndreaptă spre scopul final, integrarea în comunitatea europeană. Liderul PDLM afirmă că relația cu România este "una firească, bazată pe un trecut istoric, pe prezent și viitor comune într-un spațiu valoric, cel european". <http://voceabasarabiei.net/index.php/stiri/politica/4159-radio-romania-actualitinoul-guvern-al-republicii-moldova-va-semna-convenia-privind-micul-traffic-la-frontiera-cu-romania>

- **Eugen Revenco, Director de Programe APE: Șeful Diplomației de la București Confirmă Convergența Obiectivelor cu cele ale Alianței pentru Integrare Europeană (AIE). Timpul. 20.08.2009.**

*Ministrul român de Externe, Cristian Diaconescu, și-a exprimat marți, 18 august, convingerea că România și R. Moldova vor finaliza acordurile bilaterale după desemnarea Guvernului la Chișinău. „Speram într-o soluție pozitivă pentru perspectiva europeană a R. Moldova. Am convingerea că în perioada următoare formării structurilor guvernamentale ne vom putea concentra pe finalizarea acordurilor bilaterale, care sunt în beneficiul direct al cetățenilor celor două țări”, a spus el. Tratatul la care se referă ministrul român de Externe sunt Tratatul politic de bază și Tratatul privind frontierele de stat, asupra cărora Chișinăul insistă, la fel și Acordul de mic trafic la frontieră, care ar permite ca persoanele care locuiesc pe o distanță de 50 km în jurul granițelor să circule liber, fără a avea nevoie de viză.*

În opinia dlui Eugen Revenco, ultimul din cele cinci puncte ale Declarației pentru constituirea Alianței pentru Integrare Europeană (AIE) se referă la politica externă și integrarea europeană. Înainte de toate, coaliția de guvernare își propune să restabilească și să consolideze relațiile de bună vecinătate cu cele două țări vecine, România și Ucraina. În acest sens, vedem că Declarația respectivă răspunde condițiilor formulate de Consiliul UE atunci când a aprobat mandatul de negocieri al Comisiei Europene asupra viitorului nou acord de asociere cu țara noastră, și anume:

- ❖ Restabilirea relațiilor de bună vecinătate. În termeni practici, aceasta presupune încetarea retoricii agresive sau dușmănoase; abținerea de la provocări verbale la toate nivelurile și care ar putea veni din orice parte; desemnarea noilor ambasadori; reluarea discuțiilor politice etc. Această linie de politică externă este deja construită de formațiunile politice ale AIE.
- ❖ Eliminarea vizelor pentru cetățenii României - este anunțată a fi chiar una dintre primele hotărâri ale noului guvern de coaliție democratică.
- ❖ Observăm că ministrul de Externe al României a remarcat deschiderea AIE față de țara sa și vine cu un mesaj de încurajare pentru noua coaliție de guvernare în ceea ce privește perspectiva europeană a RM. De asemenea, șeful diplomației de la București confirmă convergența obiectivelor cu cele ale AIE, privind finalizarea și încheierea cât mai rapidă a acordurilor bilaterale care sunt în beneficiul direct al cetățenilor, în particular, a Acordului privind micul trafic de frontieră.



### Ucraina – Republica Moldova

- **Precizări despre Noul Regim de Trecere a Frontierei Moldo-Ucrainene. MAEIE. 13.08.2009.**

Noul regulament, aprobat de către Serviciul de Grăniceri în baza Hotărârii nr. 445 a Cabinetului de Miniștri al Ucrainei, va intra în vigoare la 25 august 2009. Conform documentului, cetățenii Republicii Moldova vor fi obligați să confirme deținerea mijloacelor financiare în mărime de 12600 hrivne ucrainene sau echivalentul acestei sume în valută convertibilă, care se presupune că va acoperi cheltuielile de ședere pe teritoriul statului vecin de la 1 zi - la 30 de zile, indiferent de durata șederii. Suma va fi confirmată prin numerar sau card bancar, prezentând extrasul de pe cont pentru ultimele 3 zile. De asemenea, precizăm că noile reguli nu se extind asupra cetățenilor Republicii Moldova care domiciliază în zonele limitrofe frontierei moldo-ucrainene, asupra copiilor până la 16 ani ce călătoresc împreună cu părinții, persoanelor care dețin voucher turistic și bilet tur-retur cu dată fixă. Potrivit declarațiilor autorităților ucrainene, verificările vor fi efectuate selectiv.

<http://www.mfa.gov.md/noutati/476559/>

- **Liderul PLDM a Solicitat un Moratoriu asupra Noilor Reguli de Traversare a Frontierei cu Ucraina. Vocea Basarabiei. 14.08.2009.**

Liderul Partidului Liberal Democrat din Moldova (PLDM), Vlad Filat, a anunțat, vineri, la o conderință de presă că s-a întâlnit cu ambasadorul ucrainean la Chișinău, Serghei Pirojkov, căruia i-a solicitat ca Ucraina să introducă moratoriu asupra noilor norme de traversare a frontierei pentru cetățenii moldoveni. Din 25 august, cetățenii moldoveni care vor dori să plece în Ucraina vor trebui să dispună de cel puțin 1100 euro. Filat a spus că a primit asigurări din partea lui Pirojkov că acesta va transmite solicitarea sa autorităților de la Kiev, încât să fie introdus moratoriul asupra deciziei respective până la formarea unui nou Guvern la Chișinău. Ambasada Ucrainei nu a făcut nici un fel de comentarii privind întrederea dintre Filat și Pirojkov. <http://voceabasarabiei.net/index.php/stiri/politica/4165-audioliderul-pldm-a-solicitat-un-moratoriu-asupra-noilor-reguli-de-traversare-a-frontierei-cu-ucraina>

### Rusia – Republica Moldova

- **Ambasadorul Rus: Federatia Rusa si-a Exprimat Disponibilitatea de a Oferi un Credit R. Moldova. Hotnews. 05.08.2009.**

“Este un moment foarte delicat pentru dezvoltarea Republicii Moldova. Unele momente poate nici sa nu fie spuse pana la capat. E o chestiune normala in politica. Rusia are o atitudine plina de respect fata de alegerea, pe care au facut-o cetatenii din Republica Moldova. E prea devreme ca sa spunem cine va fi la guvernare si cine va fi in opozitie. Am realizat un ciclu de discutii cu toti liderii partidelor, care au acces in Parlament. Am discutat intr-un mod prietenos despre relatiile noastre. Acum reglementarea transnistreana se afla intr-un moment de pauza si nu e cazul sa speculam acest subiect”, a declarat Valeri Kuzmin, ambasadorul Federatiei Ruse la Chisinau. Declaratia a avut loc dupa intalnirea de miercuri cu liderii Partidului Liberal Dorin Chirtoaca si Mihai Ghimpu. Anterior, si alti lideri ai opozitiei, Vlad Filat si Serafim Urechean, s-au intalnit cu ambasadorul rus si au discutat despre politica interna si externa a Republicii Moldova. [...] <http://hotnews.md/?p=9748>



- **Anatol Țăranu: Voronin a Plecat la Soci să Afle Dacă Rușii îi Mai Garantează Spatele. Unimedia. 21.08.2009.**

"Vizita lui Voronin a fost organizată în câteva zile, iar acesta a plecat la Soci să afle dacă rușii îi mai garantează spatele". Astfel a comentat Anatol Țăranu, fost deputat, vizita fulger a președintelui moldovean Vladimir Voronin la Soci, unde acesta urmează să se întâlnească cu omologul său rus, Dmitri Medvedev. "Faptul că presa nu a știut nimic, dovedește faptul că întâlnirea fost organizată în câteva zile. A picat ca zăpada în toiu verii", a precizat Țăranu în cadrul jurnalului de seară, difuzat de ProTV Chișinău. "Faptul că Voronin pleacă în acest moment să se întâlnească cu Medvedev dovedește faptul că acesta are motive foarte serioase. Nu cred că inițiativa a venit din partea lui Medvedev, înclin să cred că Voronin este cel care a solicitat întâlnirea", a subliniat fostul deputat în cadrul serii de ieri. Motivul cel mai plauzibil pentru care Voronin pleacă să se întâlnească cu Medvedev presupun că este următorul: Voronin și PCRM își pregătesc terenul pentru discuțiile cu AIE. Vrea să afle dacă Moscova este gata să-i garanteze spatele. Merge după o susținere. Totodată, nu trebuie să excludem faptul că merge să se vadă cu omologul rus pentru ca să poată influența unii membri ai AIE pentru a i se alătura în coalitiție. Întrebat de ce crede că Voronin nu a mers la Bruxelles după sprijin, Țăranu a opinat că Bruxelles are altfel de metode de a influența lucrurile. Bruxellul nu-și permite ce-și permit vecinii de la răsărit. "La Bruxelles Voronin se simte mai stângaci. Acolo există o cultură politică cu care acesta nu este obisnuit", conchis invitatul jurnalului. <http://www.unimedia.md/?mod=news&id=12694>

### **SUA – Republica Moldova**

- **Democrația în R. Moldova Discutată la Congresul SUA. Info-Prim-Neo. 05.08.2009.**

Comisia pentru Securitate și Cooperare în Europa din cadrul Congresului Statelor Unite ale Americii a invitat pentru audieri, miercuri, 5 august, ambasadorul Moldovei în SUA, Nicolae Chirtoacă, pe fosta parlamentară Valentina Cușnir, pe directorul interimar al Centrului Independent de Jurnalism, Nadine Gogu, și pe fostul șef al misiunii OSCE la Chișinău, Louis O'Neill. [...] Președintele comisiei, senatorul Benjamin L. Cardin, și vicepreședintele Alcee L. Hastings vor ca vorbitorii să discute despre viitorul relațiilor moldo-americeane, ca urmare a alegerilor parlamentare de săptămâna trecută, care au redus puterea Partidului Comuniștilor și a consolidat opoziția pro-occidentală. Alegerile din 29 iulie au rezultat în urma protestelor violente din aprilie, la care demonstrații au acuzat comuniștii de fraudarea alegerilor.

- **Interviu cu Ambasadorul SUA în Republica Moldova, Asif Chaudry. Radio Europa Liberă. 14.08.2009.**

„Moldova nu trebuie să aleaga între este și vest, nu există nici un motiv ca să nu poată fi o punte între est și vest” – a declarat între altele ambasadorul Statelor Unite la Chișinău, Asif Chaudry, într-un interviu cu radio Europa liberă. Totodată el a pledat pentru o cât mai largă colaborare între partidele parlamentare, care să dea stabilitate noului guvern, asigurând astfel și reîntoarcerea Fondului Monetar Internațional în Republica Moldova. Corespondentul Europei Libere Rob Coalson i-a cerut ambasadorului Chaudry să caracterizeze atmosfera politică post-electorală din Moldova. „Ultimele alegeri indică o evoluție foarte



buna; după ce am putut observa în ultimele luni dar mai ales în ultimele săptămâni după alegeri, există voința de cooperare, de dialog; din ce în ce mai mulți înțeleg că este nevoie de cooperare pentru a duce țara mai departe. [...] <http://www.europalibera.org/content/article/1799696.html>

### **Conflictul Transnistrean**

- **Rusia are un Comportament Adecvat față de Moldova și Transnistria – Dmitri Rogozin. Infotag. 10.08.2009.**

Rusia are un comportament adecvat față de problema transnistreană, consideră reprezentantul permanent al FR la NATO, Dmitri Rogozin. În interviul pentru publicația electronică „Kommersant.ru”, el a menționat că „războiul civil din 1992 a fost oprit datorită Rusiei”. Potrivit lui, „spre deosebire de conflictele caucaze, unde deseori sînt implicate cauzele istorice, tradițiile de răzbunare sîngeroasă și alt „colorit local”, războiul din Transnistria a fost de natură politică”. „De veacuri pe ambele maluri ale Nistrului cot la cot au trăit ruși, ucraineni și moldoveni. Specificul Transnistriei nu ține de componența etnică a populației, ci de alt instinct național decît în Moldova. Aceste pămînturi care își amintesc de slava împărătesei Ecaterina cea Mare, a conducătorului rus de oști Alexandru Suvorov întotdeauna au tins spre civilizația rusă. Pînă în 1940 Transnistria nu făcea parte din Moldova și din fosta gubernie a Basarabiei. Aici niciodată nu au fost recunoscute pretențiile teritoriale române”, a spus reprezentantul special al FR la NATO. El a subliniat că Rusia vrea ca „Tiraspolul și Chișinăul să ajungă la o formă de conviețuire pașnică”. <http://www.infotag.md/presa/580127/>

## **OPINII, COMENTARIIL, INTERVIURI**

### **1. Ion Sturza, Președintele Executiv al APE: Pe Planul Politicii Externe Trebuie să avem Relații de Demnitate Națională. Radio Europa Liberă. 10.08.2009.**

Patru partide de opoziție pro-occidentale din Moldova au anunțat, sâmbata, că au format alianța "Alianța pentru Integrarea Europeană", care le ofera suficiente mandate în Parlament pentru a forma noul guvern. Cele patru formațiuni - Partidul Liberal, Partidul Liberal Democrat, Partidul Democrat și Alianța Moldova Noastră au împreună 53 de mandate din cele 101 ale Legislativului. Acestea însă nu sunt suficiente pentru a permite opoziției să impună un înlocuitor președintelui în exercitiu Vladimir Voronin. Republica Moldova a mai fost guvernată acum 10 ani de o alianță, numită Alianța pentru Democratie și Reforme. Cabinetul de miniștri de atunci a fost condus de către Ion Sturza, numele cărui s-a făcut reauzit, recent, ca fiind un posibil candidat la funcția de președinte al R. Moldova. Ion Sturza a acordat un interviu în exclusivitate pentru Europa Liberă. Ceea ce ne-a interesat în primul rând, dacă există asemănări și diferențe între aceste alianțe.

**Europa Liberă: S-a creat această alianță guvernamentală între PLD, PL, PD și AMN intitulată Alianța pentru Integrare Europeană. Care ar fi acele asemănări și diferențe între actuala alianță și fostul ADR?**





**Ion Sturza:** Sincer să vă spun eu nu văd prea mari diferențe. Doar că este această calitate a persoanelor care reprezintă acum aceste partide care au creat coaliția. Un lucru similar e acela că țara se află iarăși într-o situație foarte complicată economică. În mare parte datorită factorului extern, ceea ce a fost specific și pentru anii 1998-1999. Acum cred sincer că majoritatea celor care au format coaliția doresc să integreze Republica Moldova în spațiul european și, cred eu, și euroatlantic în viitor. Dacă e să mă refer la opoziție, și atunci și acum, rămâne acest partid al comunistilor, în foarte mică măsură reformat, cu o ideologie ambiguă și foarte oportunistă. Totuși, eu sper că această alianță care se creează acum din cele patru partide să aibă șanse. O altă diferență ar fi că în interiorul acestei coaliții nu există niciun partid de extremă sau cu viziuni mai radicale, mai diferite decât le-ar avea fiecare din acestea patru, PLDM, PL, PDM și AMN.

**Europa Libera:** *Vă referiți la PPCD, formațiune, condusă de Iurie Rosca...*

**Ion Sturza:** Da, partid care a avut o politică mai dură și mai antagonistă în comparație cu celelalte partide. Acum când vorbim despre noua coaliție nu putem menționa un antagonism profund. Există unele personalități în interior care au o experiență, între ghilimele, nefastă pentru democrația în Republica Moldova. Mă refer la persoane care au făcut multe intrigi pe parcurs, dar acești oameni vor fi neutralizați de către politicienii tineri și pragmatici.

**Europa Libera:** *Credeti ca este nevoie ca aceste 4 formațiuni care au creat Alianța pentru Integrare Europeană să dialogheze și cu PCRM?*

**Ion Sturza:** Este evident că trebuie să dialogheze, pentru că așa se practică într-o democrație. Nu există partide, îndeosebi, partide mari cu care să nu poți un dialog. Ne place, sau nu ne place noua dar comunistii au acumulat aproape 50 la sută din sufragii. Deci nu e cazul să-l marginalizăm, nu ar fi democratic și nu ar fi productiv. Ar fi bine ca acești patru să dialogheze, să facă o combinație care ar duce la alegerea președintelui și deblocarea numirii guvernului. În caz contrar vom avea o situație complicată.

**Europa Libera:** *Partidul comunistilor a declarat ca ar putea sustine un candidat al opoziției la președinția țării, pentru a evita un nou blocaj constituțional de felul celui din primăvara, care a dus la organizarea de alegeri anticipate. Comunistii au adăugat însă ca sprijinul va fi condiționat. Care ar putea fi acele condiții?*

**Ion Sturza:** Condiționat, e prea tare spus. Sunt lucruri care se discută la masa negocierilor și sunt lucruri care se discută sub masă... Eu aș prefera ca coaliția să accepte discuții doar la masa de negocieri. Dar bănuiesc eu că acele condiții pe care le vor înainta comunistii, vor fi neformale. Nu aș vrea să deschid parantezele.



**Europa Libera: PCRM ar putea cere anumite garanții pentru presedintele Voronin?**

**Ion Sturza:** Se vorbește mult la acest subiect. Dar asta nu mai este o problema a coaliției recent creată. Este o problema personală a domnului Voronin.

**Europa Libera: Noua coaliție de la Chișinău ar putea să cedeze funcții comunistilor în schimbul alegerii președintelui țării?**

**Ion Sturza:** Ce ar însemna să cedezi funcții? Funcțiile poți să le cedezi, dar nu cedezi programul de guvernare, nu cedezi unele principii. Ar fi firesc ca opoziției să-i revină anumite comisii parlamentare, pentru o contrabalansare așa precum e într-un stat democrat. Și o încercare de a face acest lucru ar fi benefică. În rest, evident că sunt anumite lucruri care țin de trecutul glorios al guvernării, și nu numai a partidului comunist, dar a unor persoane care au o pregătire slabă în domeniul economic, în domeniul juridic sau în alte domenii, și aici e un semn de întrebare.

**Europa Libera: Imi amintesc bine de momentele când se forma ADR-ul de altă dată, credeți că acum ar putea să apara probleme când se va ajunge la partajarea funcțiilor?**

**Ion Sturza:** Bineînțeles, că vor apărea probleme. Pentru că nu este omogenă structura acestor patru partide. În unele formațiuni sunt unii deputați care au o experiență în domeniul economiei, alții în justiție, iar alții în sectorul neguvernamental, societatea civilă. Evident că se impune elaborarea unei formule de partajare a funcțiilor. Și aici nu trebuie nimic de inventat. Este clasificarea pe care au dat-o alegătorii. Și de aici, dreptul la primele opțiuni. Se întocmește o listă de funcții. Și atunci fiecare își ia funcția care îi revine. După asta se fac remanieri în interior. Dar asta e o chestiune tehnică. Cine a ocupat locul întâi conform rezultatelor alegerilor, acela e în drept să pretindă la prima opțiune, etc.

**Europa Libera: În 1999, atunci pe când va aflați în fruntea executivului republican, dumnevoastră ați fost cel care ați format garnitura guvernamentală sau partidele parlamentare care au creat ADR-ul?**

**Ion Sturza:** Atunci am creat așa-zisele zone de interes. Eu am optat pentru zona economică. Apropo, nimeni nu și-o dorea...

**Europa Libera: exact așa cum se întâmplă și acum.**

**Ion Sturza:** Da. Tocmai așa cum este și acum. Și în acele condiții mi s-au dezlegat mâinile și eu am putut să gestionez așa cum mi-am propus domeniile economic și social.

**Europa Libera: Dar politica externă?**



**Ion Sturza:** Politica externa a luat-o presedintele Lucinschi, asa e o traditie, o cutuma in Republica Moldova, ca seful statului are dreptul de a-i nominaliza pe ministru de externe si pe ministrii de forta. Ministerele cu profil social au revenit partenerului mai mic. Dar eu am avut un cuvânt de spus la numirea conducatorilor de ministere. In acelasi timp nici nu am blocat situatia, stiind prea bine ca orice om poate fi folosit la justa lui valoare. Si daca va mai amintiti nu am avut niciun conflict in guvern sau cu anumite partide care formau guvernul de atunci.

**Europa Libera: Asta, pare-se, a si fost avantajul?**

**Ion Sturza:** A fost un avantaj si doresc sa spun ca nu ar trebui sa ne temem de un guvern de coalitie. Or, cele mai eficiente s-au dovedit a fi anume guvernele de coalitie. Ar trebui sa ne fie frica de guverne monoculare, dictatoriale, care depind de prostia sau de geniul unui singur om. Iar un guvern de coalitie, atunci cand unii ii verifica pe altii, si reciproc se tin intr-un sah permanent, asta este si o motivatie ca guvernarea sa fie una corecta, performanta, eficienta. Deci, sa nu ne fie teama de guvernul de coalitie.

**Europa Libera: Domnule Sturza, acordul semnat de cei 4 lideri conține 5 obiective prioritare ale viitoarei guvernării printre care si integrarea europeană și promovarea unei politici externe echilibrate. Sa va intreb cum ar trebui sa fie relatiile Republicii Moldova cu Romania si cu Federatia Rusa?**

**Ion Sturza:** Vreau sa va spun ca se vede o mana buna si cu mult profesionalism care a elaborat acest document. Si aici e mare diferenta intre cum am redactat noi documentul de acum 10 ani. Adica, noi semnatarii, eu, Vladimir Solonari si Iurie Rosca. Imi amintesc ca l-am semnat pe genunchi, intr-un birou obscur, nici nu mai stiu la care etaj se intampla evenimentul. Si documentul care a aparut azi, pregatit de diplomati, tineri cu scoala buna. Deci, vreau sa spun ca documentul este unul foarte bun. Noi trebuie sa avem relatii de demnitate nationala. Dar in acelasi timp sa fie pragmatice relatiile noastre cu Romania, in primul rand. Romania pentru noi este o piata reala si nu una formala pentru Europa. Si asta se vede in fluxul de marfuri si comertul pe care il avem in ultimii ani. Se cifreaza la peste un miliard de dolari si Romania se claseaza pe locul intai, depasind Federatia Rusa, care se pare in ultima vreme ca este de neintrecut in comertul nostru exterior. Federatia Rusa are interese. Hai sa le identificam care ar fi aceste interese si ar fi bine sa le armonizam. Deci, nu trebuie sa-l facem nici pe "buricul pamantului". Dar nici nu e cazul sa ne lezam demnitatea noastra ca stat suveran si independent.

**Europa Libera: Domnule Sturza, in relatia moldo-romana, ar trebui Chisinaul sa revina si sa elimine regimul de vize, impus, asa cum afirma multi, pe negandite de catre autoritatile moldave pentru cetatenii Romaniei, dupa evenimentele din 7 aprilie?**



**Ion Sturza:** Imediat. Eu cred ca ar trebui sa fie una dintre primele hotarari de guvern dupa crearea coaliției. Mai mult ca atat. Eu as declansa o ancheta pentru ca acest lucru s-a facut ilegal si neconstitucional. As porni o ancheta si in primul rand, l-as pedepsi pe actualul ministru de externe, care este un oportunist sadea, chiar o persoana care a adus foarte mult rau relatiilor noastre nu numai cu Romania. Dar si cu multe alte tari.

**Europa Libera:** *Chiar ar putea fi una din prioritatile noii guvernari.*

**Ion Sturza:** Ar fi un prim semnal pe care Chisinaul il da nu doar Romaniei, Romania este o victima colaterala a politicii din ultimul timp, ar fi un semnal pentru Uniunea Europeana.

**Europa Libera:** *Dar in acest moment, credeti ca Kremlinul mizeaza pe o forta anume in Republica Moldova?*

**Ion Sturza:** Eu stiu mai multe detalii despre cum si ce cred cei de la Moscova. Banuiesc, ca ei sunt un pic derutati, pentru ca inca odata au dat in bara. Ei in ultimii 5-6 ani au facut politica in baza emotiilor. Si mai degraba in baza unor principii de forta decat in baza de rationamente si pragmatism. Acum ei isi dau prea bine seama ca au dat gres, asa precum si in alte tari din regiune. Dar si ei sunt pragmatici. Sa nu credeti ca cei de la Moscova au o politica externa doctrinara, ei au interese economice. Si daca noi am cunoaste documentul secret care a fost negociat de catre partea moldava cu partea rusa referitor la creditul de 500 de milioane de dolari am vedea ca acolo nu sunt puncte politice, ci mai degraba economice. Sa nu-si faca cineva in Moldova iluzii ca Rusia va oferi aceasta suma fara a lua inapoi o mare parte din ea prin diferite scheme.

## **2. Iurie Leanca, Vice-Președintele APE: “Ambasadorii Moldoveni nu mai Trebuie sa fie Guvernanti Trimisi la “Odihna Nemeritata”, ci Diplomati cu Experienta”. Știrea Zilei. 13.08.2009.**

“Ministerul de Externe a ajuns sa fie un executor al unor decizii luate in alta parte”. “Pericolele externe lansate de actuala guvernare sunt inventate”. “Tot ce facem pe plan extern trebuie sa fie pentru crearea unui confort cetatenilor nostri”. “Vom institui un Consiliu pentru Politica Externa, cu implicarea sectorului civil”. “Semnarea “de urgenta” a Tratatului de baza si Acordului de frontiera cu Romania nu ne va face nici mai flamanzi, nici mai satui, dar sunt sigur ca un numitor comun se poate gasi”. “Avem nevoie de parteneri sinceri la Bruxelles”. “In relatia cu Rusia trebuie sa recunoastem anumite interese, dar sa nu facem cedari in detrimentul Republicii Moldova”.

Despre politica externa, despre relatiile tarii noastre cu statele importante si despre calitatea ambasadiorilor moldoveni am discutat cu unul dintre cei mai apreciati diplomati din Republica Moldova, Iurie Leanca. Expertul in politica externa este diplomat de meserie, iar intre 1998 si 2001 a detinut functia de prim-vice ministru de Externe. Intre 2005 si 2007 Iurie Leanca a activat in oficiul Inaltului



Comisar OSCE pentru minoritățile naționale. Întors în țară, Leanca a devenit membru al Partidului Liberal Democrat din Moldova și deputat din partea formațiunii.

**Stirea Zilei: *Credeti ca este nevoie de a reforma Ministerul de Externe, numit și al Integrării Europene?***

**Iurie Leanca:** Ministerul de Externe și-a pierdut rolul pe care l-a jucat în anii '90 de institutie de avangarda. E absolut firesc ca MAE să aibă anumite avantaje în raport cu celelalte ministere prin faptul că are angajați, care stau 2-4 ani în afară, de regulă în țări occidentale și ei când vin de acolo aduc cu sine anumite cunoștințe. De aici e absolut firesc să așteptăm de la MAE altceva decât de la alte ministere. Dacă ne uităm însă la acești 8 ani, MAE, din păcate, și-a pierdut această vitalitate, acest rol de avangarda, o gândire mult mai avansată bazată pe cunoștințe profunde.

Dacă ținem cont de toate aceste premise și de acest context nefavorabil, bineînțeles că se impune reformarea a tot ce ține de politica externă.

**Stirea Zilei: *Cu ce ar urma să se încheie această reforma? Vom avea o nouă institutie sau și personal nou?***

**Iurie Leancă:** Dacă până în 2000-2001 am reușit să implementăm, cu colegii, un sistem destul de transparent și care funcționează în restul lumii, atunci când se angajează prin anunțuri publice, concursuri, teste, atunci, din 2001 încoace totul a revenit în zona obscurității. Am încercat să înțeleg care este sistemul și mecanismul astăzi și am ajuns la concluzia că este un sistem foarte bizantin, unde totul se bazează pe relații, cunoștințe, cumatrism. Nu exclud că printre cei angajați prin astfel de filiere sunt și oameni bine pregătiți, dar banuiesc că e și mult balast - cei care nu au nimic comun cu diplomația și cu Ministerul de Externe. De fapt, ministerul a ajuns să fie un fel de executor al unor decizii luate în altă parte.

Trebuie să revenim la premisa că tot ce facem noi pe plan extern este pentru a realiza niște interese naționale. Interesul național al Republicii Moldova este crearea unui confort pentru cetățenii noștri pe plan intern și extern. Cetățeanul se va simți confortabil atunci când Republica Moldova va fi ancorată într-un sistem de repere economice, politice, de securitate, stabile, atunci când cetățeanul, bunurile și capitalul moldovenesc vor călători nestingherit. Integrarea europeană este un remediu care ne ajută să ne plasăm într-un mediu stabil, prosper și sigur.

E nevoie să facem o evaluare unde suntem, care este ponderea, rolul Moldovei, care sunt pericolele principale, pentru că foarte multe din pericolele lansate de această guvernare sunt absolut artificiale, inventate și nu au nimic comun cu realitățile din teren. Eu nu mai aud în ultimul timp să se lupte cu problema separatismului, așa cum se lupta acum 8 ani, nimic nu se spune în programul de guvernare a



Guvernului Greceanii despre prezenta militara straina pe teritoriul Republicii Moldova. Nu mai e o problema oare asta?

**Știrea Zilei: *Ce ati schimba, in primul rand, in politica externa a Republicii Moldova?***

**Iurie Leancă:** Nu stiu daca “in primul rand” as putea sa evidentiez o singura actiune. Ne confruntam cu problema credibilitatii autoritatilor de la Chisinau. De aceea, in primul rand se impune problema recastigarii acestei increderi atat pe plan intern, cat si extern.

Doi, se impune revigorarea si revizuirea rolului MAE. Cred ca este absolut necesar, imperativ chiar, sa instituiam pe langa minister un Consiliu pentru Politica Externa, unde sa vina cei din afara, din sectorul civil, cei care au relatii, retele foarte diverse pe plan european, in zona euro-atlantica, cei care ar putea sa contribuie la schimbarea imaginii Republicii Moldova si sa atraga o simpatie si disponibilitate de a ajuta.

**Știrea Zilei: *In relatia cu Romania, primul lucru pe care l-ati face?***

**Iurie Leancă:** Orice om cu bun simt si care are o pregatire isi da seama ca in primul rand trebuie sa ne dabarasam de problemele care au un substrat strict subiectiv, dar care lovesc, mai intai, in ceteanul Republicii Moldova.

In primul rand trebuie sa anulam aceasta decizie eronata, ilegala, privind instituirea regimului de vize si de invitatii. E un sistem atat de monstruos, incat un cetatean roman, ca sa ajunga in Republica Moldova, cred ca are nevoie de cel puțin o luna. Insa, impactul este iarasi asupra Republicii Moldova. S-a diminuat exportul spre Romania, investitiile romanesti ne ocolesc, fireste, daca omul nu poate ajunge aici, merge spre Ucraina. Deci, va fi un gest simbolic, dar cu un impact benefic nu doar asupra relatiilor noastre cu Romania, dar si cu Uniunea Europeana si in general.

Atunci cand doi vecini se cearta, castiga altcineva, dar mai exact, lumea pur si simplu nu intelege cum poti sa ajungi la astfel de situatii si se uita la tine ca la cineva neresios, care nu-si mai da seama ce vrea sa faca si cum vrea sa faca.

**Știrea Zilei: *Tratatul de baza si Acordul de frontiera cu Romania - este necesara semnarea acestor documente?***

**Iurie Leancă:** In relatia noastra cu Bucurestiul avem nevoie de un dialog activ si constructiv. Important este sa ne asezam la o masa, sa asternem fiecare viziunea sa asupra relatiilor de ansamblu, care sunt problemele prioritare, care sunt obiectivele care mai asteapta puțin, pentru ca de la solutionarea sau nesolutionarea lor nu se schimba nimic in substanta relatiei... Daca va exista aceasta vointa politica ne vom preocupa de toate problemele.



Daca e sa ma refer la aceste doua probleme pe care le-ati enuntat dumneavoastra, din punctul meu de vedere, semnarea, astazi, a acestor tratate nu ne va face nici mai flamanzi nici mai satui, sunt niste tratate cu impact mai mult simbolic. Dar eu cred ca este bine sa ne uitam inca o data pe textele care au existat alta data, sa instituiam un mecanism de consultari si poate chiar negocieri si cred ca intr-o perspectiva nu foarte indelungata vom gasi un numitor comun.

**Stirea Zilei:** *Uniunea Europeana asteapta actiuni concrete din partea Chisinaului si le asteapta de mult timp deja. Stiti ce exact trebuie sa facem la acest capitol?*

**Iurie Leancă:** Este adevarat ca Uniunea Europeana asteapta actiuni concrete si nu doar declaratii frumoase. Din pacate, in acesti 8 ani declaratii s-au facut, aici la Chisinau, chiar si niste pasi simbolici, v-ati referit la Ministerul de Externe, s-a numit si al Integrarii Europene, dar, dincolo de declaratii, in Republica Moldova s-au realizat niste lucruri care au mers totalmente in contradictie cu aceste valori, standarde si principii care guverneaza in UE. Or, tu poti sa te apropii de ei in momentul in care te comporti ca ei, gandesti ca ei si vrei sa imbratisezi aceleasi obiective si valori pe care ei de mult le-au pus in temelia functionarii sistemelor lor politice si economice.

Totodata, relatia cu Bruxelles-ul si cu tarile membre UE trebuie sa fie o relatie in doua sensuri. Am asa usoara senzatie ca cel putin asa-zisii euro-functionari de la Bruxelles au avut acest pretext de a nu face nimic pentru Republica Moldova pentru ca aici nu se face absolut nimic. Deci noi nu faceam nimic, ba din contra, mergeam pe calea edificarii unui sistem inchis, cu elemente puternice a unui regim totalitar, iar cei din Bruxelles, intr-un fel, avand aceste pretexte, scuze, nu au nici atitudini. Daca ne uitam la felul cum evalua realizarea Planului de Actiuni: si ceva bun si ceva mai putin bun, or, noi avem nevoie de parteneri sinceri.

**Stirea Zilei:** *Impresia mea este ca dupa evenimentele din 7 aprilie si cele care au urmat, noi am reusit, prin aceste evenimente triste, de altfel, sa atragem totusi atentia europenilor...*

**Iurie Leancă:** Simt aceasta schimbare de interes. Vorbesc mult cu prieteni, colegi din diferite tari membre UE, inclusiv cu functionari europeni de la Comisia Europeana - interesul este mare, categoric si disponibilitatea de a se implica este la fel de mare. Unii chiar ziceau ca daca anul trecut toata lumea astepta sa vada ce se intampla la Washington si toata lumea era axata pe aceasta Obama-mania, acum, aceasta mica tara care se numeste Republica Moldova, din pacate, sunt de acord cu dumneata, in virtutea acelor evenimente dramatice, dar am reusit sa ajungem in centrul atentiei si sunt convins ca in momentul in care reusim sa demaram aceasta politica responsabila pe plan intern si daca vom avea si o diplomatie agresiva, in sensul bun, dinamica, activa, vom reusi destul de repede sa depasim problemele de alta data.

**Stirea Zilei:** *Sa ajungem si la Kremlin. Cum ar trebui sa se discute cu oficialii rusi?*



**Iurie Leancă:** Felul în care ar trebui să discutăm cu partenerii noștri din Federația Rusă, nu trebuie să inventăm nimic, trebuie să pornim de la faptul că avem interese reciproce în a avea un dialog stabil, un dialog politic previzibil care ar aduce beneficii ambelor țări. Eu sunt convins că în toate relațiile cu partenerii noștri importanți putem asigura o relație din care ambele părți să aibă de câștigat. Nu trebuie să fie un câștigător și un învins, pentru că, în consecință, vom obține un “zero”. Noi trebuie să recunoaștem anumite interese, dar fără a face cedări și compromisuri în detrimentul Republicii Moldova.

**Știrea Zilei:** *Numiți 5 acțiuni de îmbunătățire a imaginii Republicii Moldova pe plan extern.*

**Iurie Leancă:** Ceea ce trebuie să facem, în primul rând, e să schimbăm, nu prin reforme cosmetice, dar prin reforme de substanță, situația la noi în țară - că să avem o imagine bună trebuie să avem, mai întâi, o realitate pe potrivă aici. Trebuie să vedem cine sunt acești “mesageri”, care ne ajută să formăm, să clădim imaginea noastră pe plan extern. Trebuie să avem un dialog mult mai activ cu societatea civilă a noastră, cu cei care au deja rețele foarte sofisticate în occident. Trebuie să vedem cine lucrează în misiunile diplomatice ale Republicii Moldova...

**Știrea Zilei:** *Apropo de asta. Am notat aici să vă întreb cinci criterii sau cinci calități pe care trebuie să le posedă un ambasador?*

**Iurie Leancă:** Ambasadorul, sub nicio formă, în mod special pentru o țară mică cum este Republica Moldova, nu trebuie să fie încununarea unei activități politice, comerciale sau de afaceri.

Un ambasador este încununarea unei activități diplomatice. Deci, ambasadorul Republicii Moldova trebuie să fie un bun diplomat, cu o experiență vastă, cu capacități bune de comunicare, un om care vorbește cel puțin o limbă sau două de circulație internațională și care nu este un novice în sensul asta. Astfel de oameni vor ști să aducă beneficii pentru țara care i-a delegat acolo și nu cum a fost până acum - fosti politicieni, chiar asta e un cuvânt frumos - când unii trebuiau plecați din Guvern sau cuiva trebuia să i se platească niște polite, păi erau trimiși la un fel de odihnă nemerită.

**Știrea Zilei:** *De ce ați plecat de la Ministerul de Externe când au venit la guvernare comunistii?*

**Iurie Leancă:** N-am plecat imediat. Am lucrat atunci în Guvern 5 luni, unii spun că a fost o perioadă poate prea îndelungată, posibil, dar mi-a fost suficient să înțeleg că noua guvernare, din păcate, nu va duce Republica Moldova spre o evoluție firească și pozitivă, nu ne va permite să ne ancorăm în aceste repere de stabilitate și prosperitate. Am înțeles atunci că maniera de a guverna va fi una absolut deficicientă, se va ține cont nu de opinia specialiștilor, ci se va acționa din anumite instincte și reflexe mostenite din trecut. Din păcate, am avut dreptate.





Republica Moldova a involuat de atunci, nu a reușit să aibă niste realizări de ansamblu pe niciun domeniu și astăzi constatăm, din păcate, o realitate foarte dură. <http://www.stireazilei.md/news-1182>

### 3. Victor Chirilă, Director Executiv interimar al APE: Reformarea Diplomației R. Moldova Este un Imperativ. Info-Prim Neo. 19.08.2009.

Pe parcursul ultimilor opt ani, autoritățile moldovene au gafat în repetate rânduri în relațiile cu principalii săi parteneri externi, cum sunt UE, Rusia, SUA și, mai ales, vecinii noștri România și Ucraina. Acest perseverent „călcat repetat prin străchini”, de care a dat și continuă să dea dovadă mereu tânăra noastră diplomație, ne-a făcut pe mulți dintre noi să ne întrebăm dacă nu cumva ceva e putred în/cu politica externă a R. Moldova și serviciul ei diplomatic.

Evenimentele din aprilie curent și colapsul relațiilor țării noastre cu România au confirmat ceea ce devenise treptat evident pentru partenerii noștri occidentali, și anume că diplomația R. Moldova a pierdut simțul realității, este un serviciu dezorientat/debusolat și, mai ales, în criză acută de profesionalism și deontologie profesională. Altfel spus, diplomația noastră a ajuns să fie o formă instituțională golită de conținutul necesar.

Perpetuarea acestei stări de fapt este inadmisibilă, dacă Alianța pentru Integrarea Europeană (AIE) dorește să refacă în scurt timp imaginea R. Moldova de partener credibil, să revigoreze procesul de integrare europeană și să relanseze relațiile de cooperare cu partenerii săi strategici.

Totodată, diplomația moldoveană trebuie să-și recâștige statutul de avangardă a procesului de integrare europeană, or, pentru a înfăptui acest lucru, AIE va trebui să reformeze structura internă/operațională a ministerului de externe și să readucă în albia constituțională mecanismul de luare a deciziilor în domeniul politicii externe. În caz contrar, agenda de integrare europeană a viitoarei guvernări riscă să fie torpilată chiar de la bun început.

Prin urmare, este indispensabil ca reforma cadrului instituțional și decizional al politicii externe să se axeze pe atingerea următoarelor obiective:

- **Să reșeze atribuțiile șefului statului în domeniul politicii externe conform art. 86 al Constituției R. Moldova**, astfel încât, să se pună capăt practicii de implicare a Președinției în activitatea internă a ministerului de externe. Conform respectivului articol, președintele țării este împuternicit să poarte tratative și ia parte la negocieri, să încheie tratate internaționale în numele R. Moldova, să acrediteze și recheme reprezentanții diplomației ai R. Moldova, să aprobe înființarea, desființarea sau schimbarea rangului misiunilor diplomatice, să primească scrisorile de acreditare și de rechemare a reprezentanților diplomației ai altor state în R. Moldova.



- **Să redea ministerului de externe autonomia decizională și operațională de care s-a bucurat până în 2001.** Precum este bine știut, în urma restructurărilor interne din 2005 și 2006, efectuate cu asistența Serviciului de Informații și Securitate (SIS), ministerul de externe a devenit un instrument docil al PCRМ și a fost redus practic la statul unei subdiviziuni a Aparatului Președinției R. Moldova.
- **Să redea Parlamentului rolul ce-i revine în domeniul politicii externe, așa cum este consfințit în Constituția R. Moldova.** În conformitate cu art. 66 al Constituției, legislativul aproba direcțiile principale externe ale statului și, extrem de important, exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, inclusiv a ministerului de externe. Art. 66 oferă Parlamentului teme pentru a-și întări rolul de supraveghetor a modului în care se pune în practică politica noastră externă. În acest context, Comisia parlamentară pentru relații externe trebuie să depășească rolul pur consultativ și să-și revendice pe deplin atribuțiile/responsabilitățile de monitorizare a activității ministerului de externe, misiunilor diplomatice și ambasadurilor și, de asemenea, să participe în egală măsură la formularea/elaborarea documentelor strategice de politică externă.
- **Să echipeze diplomația moldoveană cu documente programatice - Concepția de Politică Externă și Strategia de Integrare Europeană** – care vor defini obiectivele de politică externă pe termen mediu și lung, precum și căile, mecanismele și instrumentele de realizare a acestora. Existența unor astfel de documente ar trebui să minimalizeze/excludă interferențele unor actori politici în interpretarea abuzivă, distorsionată și conjuncturală a intereselor naționale.
- **Să redea serviciului diplomatic demnitatea profesională.** În ciuda multiplilor eșecuri pe care ministerul de externe le-a înregistrat în ultimii ani, foarte puțini diplomați au avut curajul să atenționeze autoritățile centrale și opinia publică asupra deficiențelor diplomației noastre. Cei care, însă, au făcut-o au fost fie ostracizați, fie izgoniți din serviciul diplomatic. Cazul ex-ambasadorului R. Moldova pe lângă UE, Eugen Carpov, este cât se poate de relevant. Desigur, orice guvernare are nevoie de funcționari loiali, însă, este important ca loialitatea să nu fie confundată cu servilismul politic, așa cum s-a întâmplat cu actualele autorități. AIE va avea nevoie și ea de diplomați loiali/devotați cauzei de integrare europeană, dar, în același timp, coaliția are nevoie de diplomați vertebrați moral și profesional. În consecință, este esențial ca pe viitor să fie revizuit mecanismul de promovare pe scară ierarhică a diplomaților. Acest mecanism ar trebui să pună accent în egală măsură pe merite, calitățile profesionale, dar și pe onoare și respectul deontologiei profesionale.
- **Să inițieze o cooperare transparentă și constantă între ministerul de externe și societatea civilă.** În acest sens, ideea creării Consiliului de Afaceri Externe pe lângă ministerul de externe, este mai mult decât binevenită. Este, de fapt, o necesitate. Experiența ultimilor ani a demonstrat



că ministerul de externe nu dispune întotdeauna de capacitățile instituționale, umane și analitice pentru a analiza realist, competent și exhaustiv evoluțiile regionale și internaționale, ce i-ar permite să formuleze concluziile corecte, să traseze obiective realiste în relațiile cu partenerii externi și să aleagă tacticile potrivite pentru materializarea lor. Societate civilă dispune, în prezent, de capacitățile necesare pentru a asista ministerul de externe în promovarea unei politici externe competente și coerente. Mai mult decât atât, apelând la cunoștințele sale, experiența sa și rețelele/parteneriatele de comunicare/cooperare, societate civilă poate maximaliza impactul eforturilor depuse de diplomația noastră. <http://info-prim.md/?a=100>

#### **4. Nicu Popescu, Expert la Consiliul European pentru Relații Externe: Un Minister care să ne Ducă în Europa. Timpul. 13.08.2009.**

Toate statele care au aderat la UE au avut de ales între câteva modele instituționale de gestionare a procesului de integrare europeană. Acestea includ crearea unui Minister pentru Integrarea Europeană (România, Bulgaria); crearea unui secretariat în cadrul guvernului, eventual cu desemnarea unui vicepremier sau ministru fără portofoliu pentru integrarea europeană (Cehia, Polonia), sau încredințarea afacerilor europene Ministerului de Externe.

Indiferent de modelul ales, RM are nevoie de o ancoră instituțională puternică a procesului de integrare europeană. În cazul specific al RM, această ancoră ar putea fi anume un minister separat al Integrării Europene, și nu doar pentru actualul guvern, ci și pentru următorii 10-15 ani, care sunt cruciali pentru apropierea RM de UE. Iată și argumentele în favoarea creării unui astfel de minister.

În primul rând, procesul de integrare europeană ține, în proporție de 90%, de politica internă - armonizarea legislației și implementarea acesteia în domenii ca standarde industriale și fitosanitare, promovarea comerțului și implementarea unei zone de liber schimb etc. Diplomația nu reprezintă decât vârful icebergului integrării europene, iar diplomații nu au expertiza necesară pentru a promova și coordona procesul de integrare pe niște domenii sectoriale extrem de tehnice. Experiența RM din ultimii ani a demonstrat acest fapt cu prisosință. Chiar dacă Ministerului Afacerilor Externe i s-a adăugat calificativul „...și Integrării Europene”, diplomații tot diplomați au rămas, iar responsabilitatea pentru integrarea europeană a fost divizată între câteva ministere care se mai și aflau în competiție unul cu altul. În cazul unei eventuale creări a unui Minister pentru Integrarea Europeană, reușita acestuia va depinde de existența unor proceduri și competențe bine definite, de sprijinul deplin al tuturor partenerilor din coaliție, cât și de o relație de cooperare excelentă cu Externele.

În al doilea rând, un Minister al Integrării Europene ar crea o interfață clară pentru donatorii externi care vor să asiste procesul de europenizare a RM, dar și un magnet de atracție pentru cei mai competenți specialiști din țară, devenind una dintre cele mai prestigioase structuri ale guvernului.



În al treilea rând, în condițiile unor administrații publice foarte slabe, aproape toate fostele state socialiste au mizat pe crearea unor „echipe de birocați excelenți” în interiorul diferitelor ministere - un fel de cremă a administrației publice și o locomotivă a integrării europene -, care au împins mașinăria guvernamentală în direcția reformelor necesare. Guvernul RM va avea nevoie de un astfel de grup energetic de promotori ai integrării europene ce ar include specialiști din toate sectoarele și care, pentru început, trebuie să fie cât mai concentrat posibil. Dispersând câte unu-doi specialiști buni în integrarea europeană în mai multe ministere nu poți crea sinergiile necesare dintre numărul extrem de limitat de experți competenți și dedicați. Ei trebuie concentrați într-o singură instituție. Experiența țărilor care au aderat la UE în ultimul deceniu arată că statele cu administrație publică mai slabă (ca România, Bulgaria, Albania) au mizat pe crearea unui Minister pentru Integrarea Europeană pentru a concentra resursele administrative limitate asupra acestei priorități.

În al patrulea rând, un astfel de minister ar constitui și un atu politic prin care coaliția democratică ar putea să arate alegătorilor - explicând concret „de ce și cum” - că se ocupă de integrarea europeană mai serios și mai sistematic decât a făcut-o guvernul comunist. Existența unui Minister al Integrării Europene nu ar înlocui reformele necesare integrării europene, dar ar ajuta să focalizeze atenția opiniei publice asupra acestui proces. Și, nu în cele din urmă, un Minister al Integrării Europene ar asigura continuitatea politicilor de integrare europeană de la un guvern la altul.

Un eventual argument împotriva unei astfel de structuri e că unele dintre problemele existente în procesul de integrare europeană pot fi soluționate prin crearea unui secretariat în cadrul guvernului, ce s-ar subordona prim-ministrului. Un asemenea model a și fost parțial implementat de către guvernul Greceanăi. Însă acest secretariat, condus de Natalia Catrinescu, a devenit practic imediat ținta rivalităților intra-birocratice și, până la urmă, a fost marginalizat. Dacă noul guvern, creat de Alianța pentru Integrarea Europeană, va merge pe ideea unui astfel de secretariat, acesta poate ușor dispărea în urma rivalităților birocratice, a oricărei reorganizări de guvern sau a unei schimbări de executiv pe viitor. Eforturile actuale ale Alianței de a reforma structura guvernului arată cât de efemer poate fi acest secretariat... Comisiile speciale, secretariatele și vicepremierii apar și dispar destul de ușor, ministerele (de cele mai multe ori) rămân. Iar crearea unui Minister al Integrării Europene ar asigura mai multă continuitate și „memorie birocratică” în procesul de integrare europeană, lucru necesar pentru toate guvernele RM din următorii 10-15 ani. [www.npopescu.eu](http://www.npopescu.eu) <http://www.timpul.md/article/2009/08/13/3577>

## **5. Opinia Experților Despre Declarația Ministrului de Externe Român cu privire la Perspectiva Finalizării Acordurilor Bilaterale. Imedia. 19.08.2009.**

*Ministrul român de Externe, Cristian Diaconescu, și-a exprimat, marți, 18 august, convingerea că România și Republica Moldova vor finaliza acordurile bilaterale, după desemnarea Guvernului la Chișinău. „Sperăm într-o soluție pozitivă pentru perspectivă europeană a Republicii Moldova. Am convingerea că în perioada următoare formării structurilor guvernamentale ne vom putea concentra pe finalizarea acordurilor bilaterale care sunt în beneficiul direct al cetățenilor celor două țări”, a afirmat*



*ministrul Diaconescu. Tratatul important dintre cele două state sunt cel politic de bază și cel privind frontiera de stat, asupra cărora insistă Chișinăul, dar și acordul de mic trafic la frontieră.*

**Victor Chirilă: Teza comunistilor potrivit căreia România s-ar opune semnării celor două acorduri nu este valabilă**

Analistul Victor Chirilă, director executiv interimar al Asociației pentru Politică Externă, spune că declarația lui Cristian Diaconescu conține trei aspecte importante.

„În primul rând, declarația domnului Diaconescu vine ca răspuns la semnalele pe care liderii Alianței pentru Integrare Europeană le-au transmis în repetate rânduri, în ultimul timp, și anume că una din prioritățile politicii externe ale noii coaliții va fi deblocarea relațiilor cu România, relații care sunt esențiale pentru parcursul european al țării noastre.

Liderii Alianței au declarat că sunt gata să semneze convenția privind micul trafic la frontieră. La fel, ei au menționat că e necesar să se fie grăbit dialogul în problema semnării tratatului politic de bază și acordului privind regimul frontierei de stat, ambele documente axate însă pe ideea de integrare europeană. Aceste tratate ar trebui să facă abstracție de trecutul tumultuos al relațiilor moldo-române și să se axeze, în cele din urmă, pe o cooperare de viitor”.

„În al doilea rând – consideră dl Chirilă - este un mesaj de încurajare trimis de către București noii coaliții majoritare de la Chișinău. Bucureștiul transmite, de fapt, susținerea sa politică noii guvernări care se profilează în Republica Moldova. În al treilea rând, faptul că domnul Diaconescu subliniază disponibilitatea Bucureștiului de a începe discuțiile privind cele două tratate „spinoase” demonstrează că teza comunistilor potrivit căreia România s-ar opune semnării celor două acorduri nu este valabilă. Dimpotrivă, Bucureștiul demonstrează acum deschidere pentru a găsi soluția de compromis în problema tratatelor respective”, a subliniat Victor Chirilă.

**Igor Munteanu: Ceea ce spune Cristian Diaconescu nu este altceva decât un semn de încurajare**

Directorul executiv al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale „Viitorul”, Igor Munteanu, consideră că în condițiile în care puterea comunistă de la Chișinău declanșase „un adevărat război rece” împotriva României, oficialitățile de la București nu aveau cum să stea la aceeași masă de negocieri cu autoritățile moldovene.

„Odată cu schimbarea conducerii de la Chișinău, odată cu preluarea competențelor politice de către o elită formată în spiritul ideilor europene, Bucureștiul nu poate decât să încurajeze acest lucru. Or, ceea ce spune Cristian Diaconescu nu este altceva decât un semn de încurajare, dar și o încercare de a rezolva anumite probleme rămase în suspensie. Uniunea Europeană atrăsese, anterior, atenția României asupra



acestor lapsusuri, adică asupra absenței unui tratat politic între România și Republica Moldova, dar, repet, acest lucru nu putea fi posibil în condițiile în care la putere ar fi rămas Partidul Comuniștilor total dezlănțuit împotriva intereselor naționale ale României”.

„Din viitoarele acorduri – a mai menționat dl Munteanu - , dacă vor fi semnate, ar trebui scoase elementele supersensibile, inclusiv referința la limba moldovenească și alte asemenea „mine” prezente în textul vechi al tratatului elaborat de Chișinău. De asemenea, trebuie ținut cont de faptul că relația cu România nu poate fi decât, cel puțin, similară celei cu Uniunea Europeană și Rusia. Cu toate aceste elemente noi în textul acordului politic, vor exista condițiile necesare ca și partea română să-și pună semnătura pe acest document”, a menționat Igor Munteanu.

#### **Dosarul Problemei:**

Evoluția relațiilor dintre Republica Moldova și România arată ca o sinusoidă, cu puncte maxime și minime care alternează la fiecare câțiva ani.

În 1990, pe când Moldova mai era încă o republică sovietică, entuziasmul „regăsirii” s-a materializat în vestitele "Poduri de flori" de peste Prut.

La 27 august 1991, Republica Moldova își declară independența, iar România devine prima țară care o recunoaște în mod oficial.

Este probabil momentul de apogeu al relațiilor bilaterale, când se vorbește deschis de Unire și totul pare posibil.

Războiul civil din Transnistria din 1992 și eliminarea României din procesul de negociere a încetării focului deschide calea unei lungi perioade de răcire, chiar ostilitate, în relațiile bilaterale.

Victoria Partidului Democrat Agrar în alegerile parlamentare din februarie 1994 aduce la putere un curent cu accente percepute, în primul rând la București, ca românofobe.

Constituția adoptată la 27 august 1994 consacră „limba moldovenească” drept limbă de stat, iar premierul Andrei Sangheli declară că România "nu a dat Moldovei nici un creion pe gratis".

Alegerea simultană în 1996 ca președinți în Republica Moldova a lui Petru Lucinschi și în România a lui Emil Constantinescu, născut la Tighina, în Basarabia interbelică, duce la o oarecare relaxare a relațiilor, care intră într-o perioadă de neutralitate.



Singurul moment notabil este decizia României din 1998 de a livra curent electric Republicii Moldova într-o perioadă de criză dar, cum Chișinăul nu reușește să achite nota de plată, livrările iau sfârșit în anul 2000.

Dubla schimbare de putere din 2000-2001 provoacă cea mai severă deteriorare a relațiilor bilaterale.

Noul președinte Vladimir Voronin se declară iritat de insistența cuplului Ion Iliescu-Adrian Năstase de a vorbi de „două state românești”.

Relațiile ating probabil cel mai ridicat grad de tensiune în decembrie 2001, când ministrul moldovean al Justiției Ion Morei vorbește despre "expansionismul românesc".

Tot în acea perioadă, Chișinăul acuză Bucureștiul de finanțare netransparentă și cu tentă politică a unor organizații din Republica Moldova.

Venirea la putere a lui Traian Băsescu și vizita sa la Chișinău în ianuarie 2005 dezgheață relațiile, care se ameliorează simțitor, în paralel cu deteriorarea relațiilor Republicii Moldova cu Federația Rusă.

În 2006 însă autoritățile de la Chișinău resping rolul României ca „avocat” al Republicii Moldova în Uniunea Europeană, iritate de invitația președintelui Băsescu de reunire a celor două țări în interiorul UE, aceasta pe fundalul ameliorării raporturilor cu Rusia.

Începutul anului 2007 părea să aducă o încălzire a relațiilor moldo-române, după vizita din ianuarie al aceluiași an a președintelui Băsescu la Chișinău și întrevvedere cu Vladimir Voronin.

Președintele Voronin promisese atunci că autoritățile moldovene vor permite României să-și deschidă, cel puțin provizoriu, două consulate noi, la Bălți (cca 130 km Nord de Chișinău) și Cahul (cca 200 km Sud de Chișinău) pentru a face față numărului mare de cereri de viză din partea cetățenilor moldoveni.

În martie același an, însă, autoritățile moldovene au declarat că nu mai doresc deschiderea celor două consulate, pe motiv că nu ar mai fi o problemă de actualitate.

În general, pe durata anului 2007, Chișinăul a formulat deseori critici la adresa României, acuzând-o de subminarea suveranității Republicii Moldova prin atragerea studenților și a preoților și prin acordarea de pașapoarte românești cetățenilor moldoveni.

În martie 2008, însă, președintele Voronin declară că Republica Moldova trebuie să aibă relații bune cu România, întrucât sunt țări vecine. „Pledez, spunea el, pentru relații bune cu toți vecinii, iar neînțelegerile apărute din motive istorice trebuie uitate”.



Cu toate acestea, anul 2008 nu a adus o clarificare a relațiilor dintre București și Chișinău.

Republica Moldova continuă să insiste asupra semnării tratatului politic de bază și tratatului de frontieră cu România. Președintele Traian Băsescu declara însă, în primăvara anului trecut, că semnarea unui tratat cu Republica Moldova nu reprezintă, pentru moment, o prioritate pentru România.

Negocierile pe această temă între București și Chișinău durează de mai mulți ani, fără să se întrevadă, deocamdată, o finalitate.

Momentul de vârf al crizei în relațiile moldo-române s-a declanșat însă în timpul protestelor din 7 aprilie a.c.. Chișinăul a acuzat Bucureștiul de implicarea într-o lovitură de stat care ar fi trebuit să aibă loc în Republica Moldova și l-a expulzat pe ambasadorul Filip Teodorescu, introducând și regim de vize pentru cetățenii români. În replică, autoritățile române au decis să urgenteze procedura de redobândire a cetățeniei române pentru moldovenii care o solicită.

Peste două luni și jumătate după protestele din 7 aprilie 2009, procurorul general al Republicii Moldova, Valeriu Gurbulea, recunoștea că România nu a fost implicată în aceste evenimente.

Cu toate acestea, regimul de vize nu a fost anulat și nici un nou ambasador român nu a fost acreditat la Chișinău.

### Profilul Experților:

**Victor Chirilă** este director executiv interimar al Asociației pentru Politică Externă. El deține această funcție după ce fostul director executiv, Andrei Popov, s-a lansat în politică și se regăsește, după alegerile din 29 iulie, printre deputații PD.

Victor Chirilă s-a născut pe 12 august 1971. În 1994 a absolvit Universitatea "A.I.Cuza" din Iași (România).

Între 1994 și 1996 face studii post-universitare la Școala Națională de Studii Politice și Administrare Publică din București (România).

Din 1996 activează în cadrul Ministerului Afacerilor Externe. A lucrat la Ambasada Republicii Moldova în SUA. Director adjunct al Departamentului Europa și America de Nord și al Directoratului Relații Economice Internaționale (între 2004 și 2006).





În perioada 2006-2007 efectuează studii de Masterat în Politici Publice Europene la Universitatea Edinburgh din Scoția, Marea Britanie.

Din august 2007 activează la Asociația pentru Politică Externă.

Specializat în evoluții politice și integrare europeană.

**Igor Munteanu** este directorul executiv al Institutului pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale, Chișinău ( IDIS „Viitorul” ) din 1996.

S-a născut la 10 august 1965. Este doctor în drept și magistrul în științe politice.

În perioada 1997-2005 a fost comentator politic la Radio Europa Liberă.

În 1993 a înființat împreună cu un grup de intelectuali din Republica Moldova unul din primele think tank-uri neguvernamentale cu numele de „Fundația Viitorul”. Ulterior, Fundația Viitorul s-a transformat într-un institut de cercetare numit Institutul pentru Dezvoltare și Inițiative Sociale (IDIS) „Viitorul”.

## **6. Expertii Despre Deplasarea lui Vladimir Voronin la Soci pentru a se întâlni cu Președintele Rusiei Dimitri Medvedev. Imedia. 20.08.2009.**

*Președintele în exercițiu al Republicii Moldova, Vladimir Voronin, va avea vineri, 21 august, o întrevvedere în orașul rus Soci cu Președintele Federației Ruse, Dimitri Medvedev, a anunțat, joi, 20 august, serviciul de presă al Președinției de la Chișinău. Sursa citată nu oferă alte detalii despre vizita lui Vladimir Voronin în Rusia. La rândul său, serviciul de presă al Kremlinului precizează doar că Vladimir Voronin va sosi în Rusia „într-o vizită de lucru”, la fel fără a oferi detalii suplimentare despre vizita respectivă sau scopurile acesteia.*

**Eugen Revenco: Din păcate nu avem răspunsuri clare, ci doar speculații și suspiciuni cu privire la vizita respectivă**

Analistul politic Eugen Revenco de la Asociația pentru Politică Externă se întreabă „de ce Președintele rus acceptă să se întâlnească cu un șef de stat cu mandatul expirat de câteva luni, soarta politică a căruia este incertă?”.

„Mă întreb care ar fi miza Federației Ruse în această situație. Din păcate nu avem răspunsuri clare, ci doar speculații și suspiciuni cu privire la vizita respectivă. Nu este pentru prima dată când Vladimir Voronin pleacă în asemenea condiții în Federația Rusă. Această vizită nu face bine nici Kremlinului, deoarece amplifică la Chișinău neîncrederea și temerile că Moscova ar avea o agendă ascunsă pentru Republica Moldova. Plecarea în Rusia a unui Președinte în exercițiu pe ducă, situația căruia va deveni incertă în momentul în care își va ridica mandatul de deputat (opозиția intenționează să-i conteste, cel



puțin, unul din aceste mandate – de șef al statului în exercițiu și de deputat) ne face să ne gândim că s-ar putea ca Partidul Comuniștilor să nu ia decizii aici la Chișinău, ci undeva în afara țării. Aceste suspiciuni nu fac bine nici imaginii Federației Ruse în Republica Moldova și nici nu adaugă vreo plusvaloare Partidului Comuniștilor”, a spus Eugen Revenco.

### **Vlad Lupan: *Perioada electorală în Republica Moldova încă nu a luat sfârșit***

La rândul său, expertul independent Vlad Lupan afirmă că „perioada electorală în Republica Moldova încă nu a luat sfârșit”.

„Este posibil să devenim martorii unei noi perioade electorale în 2010. Încă nu a avut loc alegerea Președintelui Republicii Moldova. În situația în care nu se va reuși votarea unui nou șef de stat, în 2010 vom avea alegeri anticipate. Respectiv, în procesul de pregătire pentru următoarea perioadă electorală, Vladimir Voronin ar putea să meargă la Soci pentru a se întâlni cu Președintele Medvedev ca să se asigure de susținerea Rusiei la viitoarele alegeri. S-ar putea ca în cadrul acestei vizite să fie abordate și subiecte ce țin de guvernare. Dacă noul Parlament nu va reuși votarea Președintelui, ar putea apărea și subiectul nominalizării primului ministru. Dacă Președintele în exercițiu comunist, Vladimir Voronin, va bloca nominalizarea premierului, atunci guvernarea va rămâne cea actuală, controlată de Partidul Comuniștilor, guvernare care va trebui să facă față crizei economice actuale și pregătirii pentru noi alegeri. În asemenea condiții, susținerea Federației Ruse s-ar putea să se dovedească importantă pentru PCRM, inclusiv prin prisma unei asistențe economice”, a subliniat Vlad Lupan.

### **Grigori Volovoi: *Putem doar presupune despre ce vor discuta la Soci președinții Medvedev și Voronin***

Comentatorul politic Grigori Volovoi, redactor-șef la ziarul „Novaia Gazeta” din regiunea nistreană, spune că „putem doar presupune despre ce vor discuta la Soci președinții Medvedev și Voronin”.

„Cred însă că ei vor aborda, în primul rând, situația care s-a creat în Republica Moldova după alegerile din 29 iulie. Și asta deoarece în prezent nu există nici o forță politică capabilă să voteze șeful statului de una singură, fără a ajunge la compromisuri, la un consens cu alte partide din Parlament. S-a creat o situație de blocaj foarte asemănătoare cu cea care a existat înainte de alegerile din 29 iulie. În linii mari, ei vor discuta, probabil, despre posibilitatea de a echilibra, într-un fel sau altul, această situație și cred că Președintele Medvedev se va interesa și de starea de lucruri din Republica Moldova. Este posibil, ca cei doi să facă și un schimb de păreri privind posibilitatea depășirii crizei politice de la Chișinău”, a menționat Grigori Volovoi.

### **Dosarul Problemei:**

Este pentru a treia oară în anul curent când Vladimir Voronin se întâlnește cu omologul său rus.



Prima întrevedere a avut loc pe 18 martie, cu puțin timp înaintea alegerilor parlamentare din 5 aprilie. Atunci, Vladimir Voronin, alături de Dmitri Medvedev și liderul de la Tiraspol, Igor Smirnov, semnase o declarație trilaterală consacrată problemei transnistrene. În declarația respectivă se menționa, între altele, „rolul stabilizator al actualei operațiuni de menținere a păcii din Transnistria”, dar și posibilitatea transformării acesteia, după reglementarea conflictului transnistrean, „într-o operațiune de garantare a păcii sub egida OSCE”.

Cea de a doua vizită a avut loc pe 22 iunie a.c. Dmitri Medvedev declarase atunci că Rusia a susținut și va susține în continuare „măsurile întreprinse de conducerea Republicii Moldova pentru instaurarea ordinii constituționale (aluzie la violențele din aprilie de la Chișinău – *Imedia*)”. Tot atunci, premierul rus, Vladimir Putin, anunțase că Federația Rusă va oferi Republicii Moldova un credit în valoare de 500 milioane de dolari americani,

### Profilul Experților:

**Eugen Revenco** este director de programe la Asociația pentru Politică Externă și director executiv al Fundației moldo-lituanieni „Integrare Europeană”.

S-a născut pe 5 februarie 1974. A absolvit Universitatea de Stat din Moldova, Facultatea de Drept. (1996). Masterat în dreptul european (Bruxelles, 1997-1999). A activat mai mulți ani în cadrul Ministerului de Externe al Republicii Moldova, inclusiv la Ambasada Moldovei din Belgia și la Reprezentanța permanentă a Moldovei la ONU (Geneva). A deținut funcția de șef al Departamentului tratate și drept internațional.

Din 2007 activează la Asociația pentru Politică Externă.

**Vlad Lupan** este expert independent în probleme politice externă și securitate internațională. Este cunoscut pentru opțiunea sa euroatlantică.

Are 37 de ani.

Vlad Lupan este fost diplomat de carieră. A activat în cadrul Ministerului de Externe, unde s-a ocupat de reglementarea transnistreană, Tratatul privind Forțele Armate Convenționale în Europa (FACE), a fost director al Direcției NATO din cadrul MAE.

A lucrat pentru OSCE în Georgia, Albania, Croația.



La începutul anului 2008 a plecat de la Ministerul de Externe. Deseori își publică articolele pe propriul [blog](#).

**Grigori Volovoi** este redactor-șef al ziarului independent din regiunea nistreană „Novaia Gazeta” (Ziarul Nou). El deține această funcție împreună cu Andrei Safonov. Ambii sunt cunoscuți ca opozanți ai liderului transnistrean, Igor Smirnov.

Grigori Volovoi s-a născut în 1954.

Între 1990 și 1994 a fost deputat în primul Parlament al Republicii Moldova.

Ulterior, (până în 1999) a activat ca lider sindical în orașul Bender (Tighina) situat pe malul drept al Nistrului, dar aflat sub controlul administrației de la Tiraspol. În 2001 a fost ales președinte al Centrului pentru apărarea drepturilor omului din Transnistria.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din Rusia.

#### **7. Interviu cu Ferenc Banfi: Patru ani de când EUBAM Monitorizează Granița Moldo-Ucraineană. Radio Europa Liberă. 06.09.2009.**

Interviu cu șeful misiunii EUBAM Ferenc Banfi despre combaterea contrabandei, a comerțului cu droguri și a traficului de ființe umane

**Europa Liberă: Dle Banfi, după 4 ani de monitorizare a hotarului moldo-ucrainian, ce progrese au fost înregistrate în combaterea crimei organizate?**

**Ferenc Banfi:** Monitorizarea hotarului este îndreptată spre prevenirea și descoperirea ilegalităților ce implică indivizi, încărcături și vehicule. Contracarea reală a crimei organizate nu poate fi asigurată de instituțiile abilitate să monitorizeze frontiera, însă acestea au un rol important în prevenirea ei. Ultimii ani sunt caracterizați printr-o securitate stabilă a hotarului moldo-ucrainian, însă vreau să adaug că acest lucru a fost posibil ca urmare a eforturilor extraordinare făcute de partea ucraineană, care a urmat întru totul recomandările EUBAM.

**Europa Liberă: Să înțelegem că Moldova nu a urmat întru totul aceste recomandări?**

**Ferenc Banfi:** Ne-ar plăcea să atragem atenția Republicii Moldova asupra noilor metode de luptă împotriva crimei organizate, folosite de statele membre ale UE. Moldova folosește metode convenționale pentru contracarea crimei organizate. Ultimele inovații utilizate în Uniunea Europeană sunt axate nemijlocit pe contracarea rețelelor criminale și depistarea criminalilor, utilizând toate resursele, însă Moldova, în acest moment, nu urmează această cale.



### ***Europa Liberă: Care sunt tipurile de infracțiuni depistate de EUBAM cel mai des?***

**Ferenc Banfi:** Contrabanda este cea mai răspândită infracțiune la frontieră. Contrabanda cu țigări, alcool, produse alimentare și tot ce poate fi transportat. O altă categorie sunt drogurile. Evident, Moldova este des afectată de traficul cu cocaină și heroină, ca o rută de tranzit spre Uniunea Europeană. Contrabanda cu vehicule furate are loc în ambele sensuri: din Moldova spre Ucraina și invers. De regulă, mașinile furate sunt trecute prin regiunea transnistreană a R. Moldova, sînt înregistrate acolo și depistate mai târziu în Ucraina. Au fost observate și cazuri de migrare ilegală – asociate traficului de ființe umane. Țările de destinație sînt desigur cele din Uniunea Europeană, dar sînt și alte direcții.

### ***Europa Liberă: Se mai poate spune că regiunea transnistreană rămâne a fi o placă turnată pentru traficanți?***

**Ferenc Banfi:** Nu aș sugera acest lucru. În ultimii 4 ani s-au schimbat foarte multe. Traficanții în permanență utilizează noi metode de operare. De fapt, observăm un fel de socializare a contrabandiștilor, care au înțeles că a face contrabandă cu arme, rachete sau muniții este mult mai riscant, decât a face contrabandă cu pulpe de găină, spre exemplu, care atunci când e descoperită, se pedepsește administrativ, în schimb îți aduce un profit similar.

### ***Europa Liberă: Dar președintele Voronin a acuzat în repetate rînduri Transnistria de trafic ilegal de armament, în timp ce EUBAM nu a depistat astfel de cazuri.***

**Ferenc Banfi:** De fapt, recent președintele Voronin a declarat că de când EUBAM monitorizează frontiera, acest business a fost distrus și 17 companii care au avut de a face cu acest tip de business și-au oprit orice operațiuni. Deci, nu există nici o contradicție între constatările EUBAM și declarațiile domnului Voronin.

### ***Europa Liberă: Cât de cooperante sunt autoritățile transnistrene în prevenirea contrabandei?***

**Ferenc Banfi:** Așa numitele autorități transnistrene și-au exprimat intența de cooperare cu EUBAM. Noi suntem gata să operăm în regiunea transnistreană a Moldovei, dacă părțile implicate sunt gata să beneficieze de serviciile EUBAM. Desigur, aceasta presupune o cooperare între Chișinău și Tiraspol. Noi respectăm statutul internațional al R. Moldova și în același timp, credem că putem contribui la reglementarea pașnică a conflictului transnistrean, oferind ambelor părți beneficii în egală măsură.

### ***Europa Liberă: Este legislația R. Moldova destul de permisivă în îndeplinirea misiunii EUBAM sau sunt necesare anumite ajustări?***



**Ferenc Banfi:** Aș vrea să notez că un domeniu mai sensibil este protejarea adecvată a datelor. Ucraina se confruntă cu aceleași provocări. Încrederea dintre părți este foarte importantă în combaterea crimei organizate, dar nu e suficient să crezi în ceea ce face celălalt. Este nevoie de crearea unor garanții legale ca informațiile sensibile și schimburile de date între serviciile speciale să fie protejate și utilizate la modul adecvat.

#### **8. Oazu Nantoi, Director de Programe IPP: Conflictul Ruso-Georgian: Pretinsa Statalitate nu are nici o Rațiune pentru Regiunea Transnistreană. Radio Europa Liberă. 07.09.2009.**

**Europa Liberă:** *Domnule Nantoi, cine a avut de pierdut și cine de câștigat de pe urma războiului dintre Georgia și Rusia?*

**Oazu Nantoi:** În acest război nu sînt câștigători. Rusia și-a demonstrat esența administrației pe care o are – un regim politic care sfidează dreptul internațional și Georgia a pierdut controlul, pentru mult timp, asupra teritoriilor Abhaziei și Osetiei de Sud, în situația cînd în Osetia de Sud era mai aproape de integrarea cu Georgia. Să nu uităm că Georgia a reușit să realizeze niște proiecte de infrastructură în zona conflictului, să nu uităm că a fost creată o administrație de alternativă în frunte cu domnul Sanakoiev. Una dintre cauzele declanșării conflictului, în opinia mea, a fost că Rusia simțea că riscă să piardă controlul asupra Osetiei de Sud, ceea ce ar fi putut să schimbe ireversibil atmosfera în Caucaz și a purces la acest act de agresiune.

**Europa Liberă:** *Dar judecînd după presa rusească, așa cum tratează ea problema, zice-se că Moscova a câștigat un război militar și a pierdut unul informațional. Pe cît de adevărat poate fi o asemenea aserțiune, domnule Nantoi?*

**Oazu Nantoi:** Este vorba nu doar de războiul informațional deoarece noi cînd vorbim despr război informațional riscăm să uităm despre cele zeci de mii de oameni care și-au pierdut toate bunurile și au fost nevoiți să devină persoane intern strămutate în țara lor, ceea ce s-a întîmplat în Abhazia cu epurări etnice, etc.

Alta este că Rusia a demonstrat că nu există normele de drept internațional și acele 5 principii ale politicii externe ale Federației Ruse care au fost anunțate ulterior de președintele Dmitrii Medvedev vorbesc despre faptul că Rusia a declarat deschis că politica de standarde duble în spațiul ex-sovietic a devenit o normă pentru ea, ceea ce e abosolut inadmisibil; dar, mă rog, noi cei din R. Moldova ar trebui să ținem cont de aceste duble standarde.

**Europa Liberă:** *Situația de anul trecut s-ar putea repeta, avînd în vedere noile tensiuni de la granița ruso-georgiană? Care sunt pericolele pentru regiune în general?*



**Oazu Nantoi:** Pericolele pentru regiune sunt legate de faptul că Rusia n-a renunțat la ideea ei de a fi un concurent cu Statele Unite și cu restul lumii în spațiul ex-sovietic. Doar că Federația rusă promovează politica de anexare de facto a acestor teritorii, cu instalarea unor baze militare, cu preluarea așa-ziselor frontiere cu Georgia și sigur că acesta este un factor de destabilizare pe termen lung în Caucaz. Alta este că, după cum am scris eu un comentariu pentru un site din Georgia, unica soluție pentru Georgia este să-și consolideze statul de drept, democrația pentru ca în Georgia problemele să se hotărască nu în stradă, nu prin revoluții, ci, repet, prin aplicarea instituțiilor statului de drept și doar pe această cale se poate de mizat într-o perspectivă îndelungată că vor fi restabilite normele de drept internațional și Georgia își va restabili integritatea și în Caucaz vom avea pace și stabilitate.

**Europa Liberă:** *Adică Rusia oricum nu este atotputernică avînd în vedere că dincolo de dorința sa nu a reușit să treacă, să anexeze prin recunoașterea independenței decît Abhazia și Osetia de Sud, nu a reușit să-și supună și cealaltă parte a Georgiei.*

**Oazu Nantoi:** Nu e vorba de supunere, e vorba de un act de ocupație militară care a dorit să-l realizeze administrația de la Kremlin. Probabil avînd în vedere să impună un regim de marionete la Tbilisi, un regim loial Federației Ruse, ceea ce ar fi însemnat eliminarea Occidentului și îndeosebi a Statelor Unite ca actor geopolitic din Caucaz. Dar cum s-a spus în cadrul acestei emisiuni, doar grație intervenției hotărîte a Occidentului, grație faptului că Franța deținea președinția la acel moment în Uniunea Europeană, s-a reușit încetarea conflictului în faza ceea care a permis păstrarea Georgiei ca stat suveran, fie și cu pierderi teritoriale, dar ca subiect al dreptului internațional.

**Europa Liberă:** *Administrația de la Tiraspol a acuzat și ea acum un an Georgia de declanșarea conflictului. Ce ar trebui să înțeleagă transnistrenii din acest conflict și în ce măsura el ar putea fi folosit la un moment dat din nou ca o speritoare?*

**Oazu Nantoi:** Voi începe cu situația de pe malul drept. În octombrie 2008, IPP a realizat Barometrul de Opinie Publică unde au fost formulate întrebări în legătură cu conflictul ruso-georgian și este foarte îngrijorător faptul că peste 32 la sută dintre cei chestionați consideră că Georgia este responsabilă de declanșarea conflictului, în situația în care doar 20 la sută consideră că Rusia este responsabilă. Ceilalți nu au nici o opinie. Deci, populația de pe malul drept al Nistrului trăiește într-un mediu informațional care în mare parte este modelat de mass-media rusești și respectiv percepe situația din Georgia prin prisma Federației Ruse. Cu atît mai mult aceasta se referă la populația din stînga Nistrului, ceea ce este comun în opiniile care au răsunit că ei se simt ca un teritoriu al nimănui, pierdut și uitat, dar totodată ei nu sînt capabili să-și dea seama că această pretinsă statalitate n-are nici o perspectivă și sunt alimentați de 20 de ani de zile cu această iluzie de recunoaștere cîndva. E trist, mi-e milă de acești oameni, dar trebuie să spun că cheia succesului pentru rezolvarea acestei probleme trebuie să o căutăm totuși la Chișinău, unde timp de 20 de ani n-avem o guvernare capabilă să elaboreze o politică coerentă în raport cu acești oameni.

foreign policy association

**APE**

asociația pentru politica externă

**PANORAMA**

Embassy of the  
Czech Republic



to the Republic of  
Moldova